

Εβδομάδα 1: Ο Νομοπαρασκευαστικός Λόγος στη Διεπιφάνεια Δικαίου & Πολιτικής Οδηγός Μελέτης & Μεθοδολογικές Σημειώσεις για τους Φοιτητές

Εισαγωγικό Σημείωμα

Το παρόν τεύχος σημειώσεων αποτελεί το βασικό συνοδευτικό υλικό για τη μελέτη της 1ης Εβδομάδας. Στο Γ' εξάμηνο μεταβαίνουμε από την απομονωμένη εξέταση της «καθαρής» νομικής ορολογίας (Α' Εξάμηνο) και της πολιτικής ρητορικής (Β' Εξάμηνο) στην **πραγματική συνύπαρξη και σύγκρουσή τους**.

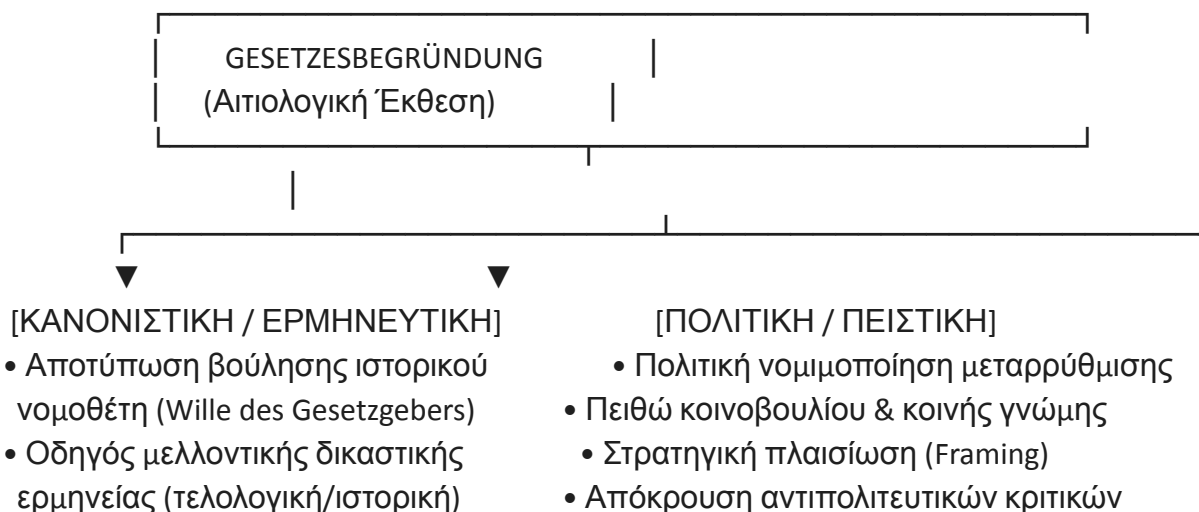
Το κατεξοχήν πεδίο όπου το δίκαιο και η πολιτική διαπλέκονται άρρηκτα είναι ο **νομοπαρασκευαστικός λόγος**, και συγκεκριμένα η **Αιτιολογική Έκθεση** (*Gesetzesbegründung*) ενός σχεδίου νόμου.

1. Το Κειμενικό Είδος: *Bundestags-Drucksache* & *Gesetzesbegründung*

1.1. Θεσμική Φύση και Διττή Λειτουργία

Στην ομοσπονδιακή έννομη τάξη της Γερμανίας, κάθε σχέδιο νόμου κατατίθεται στην Bundestag ως επίσημο κοινοβουλευτικό τεκμήριο (*Drucksache* – συντομογραφία: *BT-Drs.*). Το κείμενο αυτό δεν περιλαμβάνει μόνο τα προς ψήφιση άρθρα, αλλά συνοδεύεται υποχρεωτικά από εκτενή αιτιολόγηση.

Η Αιτιολογική Έκθεση επιτελεί ταυτόχρονα δύο διαφορετικές λειτουργίες:

- **Η μεταφραστική συνέπεια:** Ο μεταφραστής δεν μπορεί να αντιμετωπίσει το κείμενο ούτε ως «στεγνό» νομικό συμβόλαιο ούτε ως «ελεύθερο» πολιτικό μανιφέστο.

Απαιτείται ισορροπία μεταξύ **αυστηρής νομικής εγκυρότητας** και **ρητορικής αποτελεσματικότητας**.

1.2. Η Τυποποιημένη Δομή του *Vorblatt* (Εισαγωγικό Φύλλο)

Κάθε σχέδιο νόμου ξεκινά με το *Vorblatt*, το οποίο συνοψίζει τα κεντρικά στοιχεία της πρωτοβουλίας:

Ενότητα <i>Vorblatt</i>	Περιεχόμενο & Σκοπός	Κυρίαρχο Ύφος
A. Problem und Ziel	Περιγραφή του κοινωνικού/οικονομικού προβλήματος και ορισμός του επιδιωκόμενου στόχου.	Έντονα πολιτικό, πειστικό, συχνά καταγγελτικό για την υφιστάμενη κατάσταση.
B. Lösung	Η προτεινόμενη νομοθετική λύση σε αδρές γραμμές.	Υβριδικό: συνδυασμός πολιτικών εξαγγελιών και νομικών ρυθμίσεων.
C. Alternativen	Εξέταση εναλλακτικών σεναρίων (συνήθως απορρίπτονται συνοπτικά με φράσεις όπως « <i>Keine</i> »).	Ρητορικό: απονομιμοποίηση άλλων πολιτικών επιλογών.
D. Haushaltsausgaben	Δημοσιονομική επιβάρυνση του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού.	Τεχνοκρατικό, οικονομικό.
E. Erfüllungsaufwand	Υπολογισμός κόστους γραφειοκρατικής συμμόρφωσης (<i>Normenkontrollrat</i>).	Αυστηρά μεθοδολογικό, διοικητικό.

Ακολουθεί το **Allgemeiner Teil** (Γενικό Μέρος της αιτιολογίας, όπου αναλύονται η συνταγματική αρμοδιότητα και οι κοινωνικές επιπτώσεις) και το **Besonderer Teil / Einzelbegründung** (Κατ' άρθρο αιτιολόγηση, όπου κυριαρχεί η καθαρή νομική δογματική).

2. Γραμματικοσυντακτικές Ιδιαιτερότητες & Συμβάσεις (DE vs. EL)

Κατά τη μετάφραση από τα Γερμανικά στα Ελληνικά, συγκρούονται δύο διαφορετικές

παραδόσεις θεσμικού λόγου:

2.1. Ονοματικό Ύφος (*Nominalstil*) → Ρηματική Ανάπτυξη

Η γερμανική νομοπαρασκευαστική γλώσσα συμπυκνώνει νοήματα σε μακροσκελή ονόματα και προθετικές φράσεις. Η κατά λέξη μεταφορά στα ελληνικά οδηγεί σε δυσκίνητο, «τσιμεντένιο» λόγο.

- DE: «Zur Vermeidung unbilliger Härten bei der Umsetzung der Nachrüstungsverpflichtungen...»
- Άστοχη κατά λέξη: «Για την αποφυγή άδικων σκληροτήτων κατά την υλοποίηση των υποχρεώσεων εκ των υστέρων εξοπλισμού...»
- Δόκιμη ελληνική απόδοση: «Προκειμένου να αποτραπεί η υπέρμετρη επιβάρυνση των υπόχρεων κατά την εφαρμογή των μέτρων αναβάθμισης...»

2.2. Εκτεταμένες Μετοχικές Συντάξεις (*Erweiterte Partizipialattribute*)

Στα γερμανικά, ολόκληρες προτάσεις συμπιέζονται ανάμεσα στο άρθρο και το ουσιαστικό:

Artikel + [Erweiterung + Partizip] + Substantiv

- DE: «die [durch das Gesetz zur Modernisierung des Staatsangehörigkeitsrechts neu eingeführten] Erleichterungen»
- Μεταφραστικός κανόνας: Στα ελληνικά η δομή αυτή **πρέπει υποχρεωτικά να αναλύεται σε αναφορική πρόταση**:
→ «οι διευκολύνσεις [οι οποίες εισήχθησαν πρόσφατα με τον νόμο για τον εκσυγχρονισμό του δικαίου ιθαγένειας]».

2.3. Κανονιστικά Τροπικά Ρήματα (*Modalverben*)

Στη γερμανική νομοτεχνική, τα ρήματα *sollen*, *müssen*, *dürfen* και *können* έχουν αυστηρά διαβαθμισμένη νομική βαρύτητα:

- **muss / ist verpflichtet**: Απόλυτη νομική υποχρέωση → «υποχρεούται να», «οφείλει να», ή οριστική ενεστώτα («υποβάλλει»).
- **soll**: Δεσμευτικός κανόνας με δυνατότητα εξαίρεσης μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις (πρόκειται για ενδιάμεση βαθμίδα, όχι απλή ευχή) → «οφείλει κατ' αρχήν να», «προβλέπεται να».
- **kann / darf**: Διακριτική ευχέρεια ή νομική εξουσιοδότηση → «δύναται να»,

«Επιτρέπεται να».

3. Κεντρικές Μεταφραστικές Προκλήσεις

Πρόκληση 1: Θεσμική Ασυμμετρία (Federalism vs. Unitary State)

Το γερμανικό ομοσπονδιακό πολίτευμα αποτυπώνεται έντονα στις Αιτιολογικές Εκθέσεις. Έννοιες όπως:

- *Zustimmungsgesetz*: Νόμος που απαιτεί τη ρητή έγκριση του *Bundesrat* (Ομοσπονδιακό Συμβούλιο Κρατιδίων), διότι θίγει οικονομικά ή διοικητικά συμφέροντα των κρατιδίων.
- *Einspruchsgesetz*: Νόμος όπου το *Bundesrat* έχει απλώς δικαίωμα διατύπωσης αντίρρησης/ένστασης.
- *Länderkompetenzen*: Οι αποκλειστικές ή συντρέχουσες νομοθετικές αρμοδιότητες των 16 ομόσπονδων κρατιδίων.

Στρατηγική: Δεν προσπαθούμε να «εξελληνίσουμε» τους θεσμούς κατασκευάζοντας ανύπαρκτες ελληνικές αντιστοιχίες, αλλά χρησιμοποιούμε δόκιμους συγκριτικούς νομικούς όρους με επεξηγηματική ακρίβεια (π.χ. «νόμος υποκείμενος στην έγκριση του Ομοσπονδιακού Συμβουλίου»).

Πρόκληση 2: Πολιτική Πλαισίωση (Framing) και Τεχνοκρατικός Ευφημισμός

Οι συντάκτες των αιτιολογικών εκθέσεων χρησιμοποιούν συχνά όρους στρατηγικά επιλεγμένους για να προκαταλάβουν τη συζήτηση:

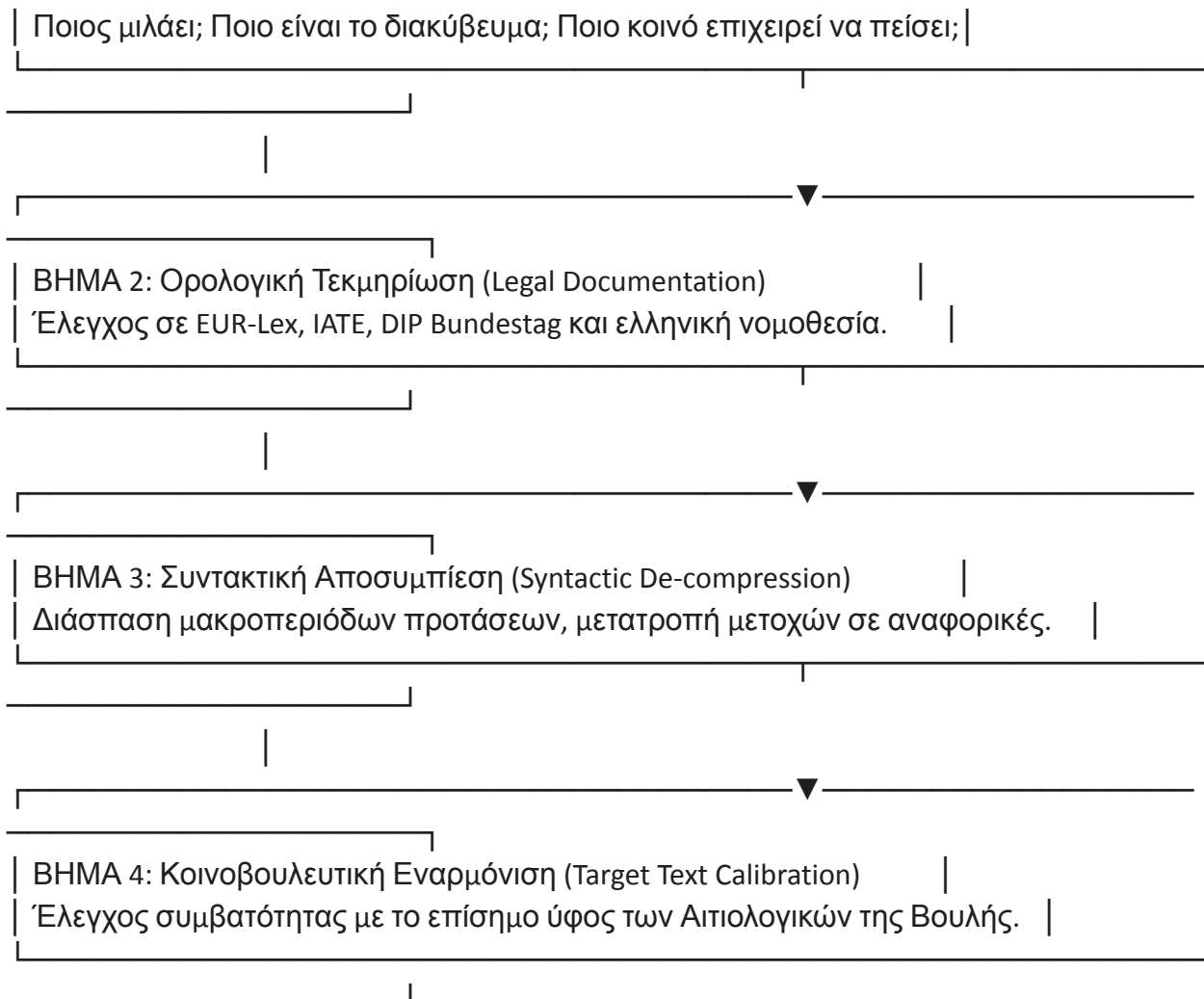
- **Bürokratieabbau (Μείωση της γραφειοκρατίας)**: Συχνά χρησιμοποιείται ως ευφημισμός για την κατάργηση εργασιακών, περιβαλλοντικών ή ελεγκτικών ρυθμίσεων.
- **Technologieoffenheit (Τεχνολογική ουδετερότητα / άνοιγμα σε νέες τεχνολογίες)**: Χρησιμοποιήθηκε στο *Heizungsgesetz* ως πολιτικό σύνθημα για να καθυστερήσει η υποχρεωτική κατάργηση των ορυκτών καυσίμων.
- **Fehlanreize (Λανθασμένα κίνητρα)**: Χρησιμοποιείται για να αιτιολογήσει περικοπές κοινωνικών επιδομάτων (π.χ. στο *Bürgergeld* ή στο σύστημα ασύλου).

Στρατηγική: Ο μεταφραστής πρέπει να διατηρήσει το **επίπεδο αφαίρεσης και τη ρητορική πρόθεση** του πρωτοτύπου. Δεν πρέπει ούτε να απλοποιήσει κυνικά τον όρο ούτε να τον καταστήσει ακατανόητο.

4. Μεθοδολογία Μετάφρασης σε 4 Βήματα

ΒΗΜΑ 1: Διάγνωση Πρόθεσης & Είδους (Discourse Analysis)	

5. Αναλυτικό Εργαστήριο Παραδειγμάτων (Case Studies)

Κείμενο Μελέτης 1: *Modernisierung des Staatsangehörigkeitsrechts* (BT-Drs. 20/9044)

Απόσπασμα 1: A. *Problem und Ziel*

DE:

«Das deutsche Staatsangehörigkeitsrecht entspricht in wesentlichen Teilen nicht mehr den Erfordernissen eines modernen Einwanderungslandes. Viele langjährig in Deutschland lebende und integrierte Personen sind bislang von der vollen rechtlichen und politischen Teilhabe ausgeschlossen. Die bisherige gesetzliche Vorgabe zur Vermeidung von Mehrstaatigkeit führt zu integrationspolitischen Schieflagen.»

- **Ανάλυση Μικροδομής:**

- wesentlichen Teilen: Όχι «ουσιαστικά μέρη», αλλά «σε σημαντικό βαθμό» ή «σε

βασικές του πτυχές».

- Erfordernissen eines modernen Einwanderungslandes: Πολιτικό επιχείρημα. Η Γερμανία αυτοπροσδιορίζεται πλέον ρητά ως «χώρα υποδοχής μεταναστών».
- volle rechtliche und politische Teilhabe: Νομικός και πολιτικός όρος. Η πλήρης συμμετοχή στα πολιτικά δικαιώματα (εκλέγειν και εκλέγεσθαι).
- Schieflagen: Μεταφορά του πολιτικού λόγου → «στρεβλώσεις / ανισορροπίες».

- **Προτεινόμενη Απόδοση (EL):**

«Το γερμανικό δίκαιο ιθαγένειας δεν ανταποκρίνεται πλέον, σε βασικές του πτυχές, στις απαιτήσεις μιας σύγχρονης χώρας υποδοχής μεταναστών. Πολλά πρόσωπα που διαβιούν επί μακρόν στη Γερμανία και είναι πλήρως ενταγμένα στην κοινωνία παραμένουν μέχρι σήμερα αποκλεισμένα από την πλήρη έννομη και πολιτική συμμετοχή στα κοινά. Ο ισχύων μέχρι σήμερα νομοθετικός κανόνας περί αποφυγής της πολλαπλής ιθαγένειας προκαλεί σοβαρές στρεβλώσεις στην πολιτική κοινωνικής ένταξης.»

Απόσπασμα 2: B. Lösung

DE:

«Mit dem Entwurf wird die Mehrstaatigkeit grundsätzlich hingenommen. Damit wird ein Paradigmenwechsel vollzogen, der dem Umstand Rechnung trägt, dass Identität und staatsbürgerliche Loyalität nicht an eine einzige Staatsangehörigkeit gebunden sein müssen. Die Einbürgerungsschwellen werden anreizorientiert abgesenkt, ohne die integrationspolitischen Kernanforderungen aufzugeben.»

- **Ανάλυση Μικροδομής:**

- wird grundsätzlich hingenommen: Το νομικό ρήμα *hinnehmen* δηλώνει αποδοχή/αναγνώριση. Στα ελληνικά: «αναγνωρίζεται καταρχήν» ή «γίνεται καταρχήν δεκτή».
- Paradigmenwechsel: Ρητορική υπερθεμάτιση. «Ριζική αλλαγή παραδείγματος / τομή».
- staatsbürgerliche Loyalität: Νομικο-πολιτικός όρος → «πολιτειακή νομιμοφροσύνη» (η πίστη του πολίτη στο Σύνταγμα και τους θεσμούς).
- anreizorientiert abgesenkt: Τεχνοκρατική διατύπωση. Η κατά λέξη μετάφραση («μειώνονται με προσανατολισμό στα κίνητρα») είναι απαράδεκτη. Αποδίδουμε: «εξορθολογίζονται μέσω της παροχής κινήτρων» ή «αναπροσαρμόζονται προς την κατεύθυνση της παροχής κινήτρων».

- **Προτεινόμενη Απόδοση (EL):**

«Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου αναγνωρίζεται καταρχήν η πολλαπλή ιθαγένεια. Με τον τρόπο αυτό συντελείται μια ριζική αλλαγή παραδείγματος, η οποία λαμβάνει

υπόψη το γεγονός ότι η ταυτότητα και η πολιτειακή νομιμοφροσύνη δεν συνδέονται κατ' ανάγκη αποκλειστικά με μία μόνο ιθαγένεια. Οι προϋποθέσεις πολιτογράφησης αναπροσαρμόζονται μέσω της παροχής κινήτρων, χωρίς ωστόσο να απεμπλοούνται οι βασικές απαιτήσεις της πολιτικής κοινωνικής ένταξης.»

6. Βασικό Γλωσσάρι & Εργαλειοθήκη Όρων (Toolbox Εβδομάδας 1)

Γερμανικός Όρος	Λανθασμένη / Πρόχειρη Απόδοση	Δόκιμος Θεσμικός Όρος (ΕΛ)	Μεταφραστικό Σχόλιο
Gesetzentwurf	προσχέδιο νόμου	σχέδιο νόμου / νομοσχέδιο	Το <i>Entwurf</i> είναι το επίσημο κείμενο που εισάγεται προς ψήφιση στη Βουλή.
Vorblatt	μπροστινό φύλλο	εισαγωγικό σημείωμα / συνοπτικό φύλλο	Η επίσημη περίληψη της Drucksache.
Erfüllungsaufwand	έξοδα εκπλήρωσης	κόστος συμμόρφωσης	Το διοικητικό και οικονομικό βάρος εφαρμογής του νόμου.
Staatsangehörigkeit	υπηκοότητα / εθνικότητα	ιθαγένεια	Στην ελληνική νομική ορολογία προτιμάται σταθερά ο όρος «ιθαγένεια».
Mehrstaatigkeit	πολλαπλή υπηκοότητα	πολλαπλή ιθαγένεια	Νομικός όρος ευρύτερος της διπλής ιθαγένειας (<i>Doppelstaatigkeit</i>).
Teilhabe	μερίδιο / συμμετοχή	συμμετοχή στα κοινά /	Όρος-κλειδί του κοινωνικού

		κοινωνική ένταξη	κράτους δικαίου (<i>Sozialstaatsprinzip</i>) .
Ermessensspielraum	περιθώριο εκτίμησης	διακριτική ευχέρεια	Θεμελιώδης έννοια του διοικητικού δικαίου.
Regelungsvorhaben	σχέδιο κανόνα	νομοθετική πρωτοβουλία / σχεδιαζόμενη ρύθμιση	Αναφέρεται στο σύνολο της μεταρρυθμιστικής πρόθεσης.
Härtefallregelung	ρύθμιση σκληρών περιπτώσεων	ρήτρα εξαιρέσεων / ρύθμιση για περιπτώσεις υπέρμετρης επιβάρυνσης	Πρόνοια για αποφυγή ακραίων αδικιών.
Rechtsförmlichkeit	νομική μορφή	νομοτεχνική αρτιότητα / μορφή	Τήρηση των κανόνων καλής νομοθέτησης.

7. Οδηγός Κριτικής Χρήσης AI & Μηχανικής Μετάφρασης (Post-Editing Guide)

Στο Γ΄ εξάμηνο δεν απαγορεύεται η χρήση των LLMs ή του NMT (DeepL)· αντίθετα, **αξιολογείται η κριτική επιμέλειά τους (Post-Editing)**.

Όταν μεταφράζετε νομοπαρασκευαστικό λόγο με τη βοήθεια AI, ελέγχετε συστηματικά τα ακόλουθα τρία φαινόμενα:

1. Υφολογική Εξομάλυνση (*Stylistic Flattening*):

Τα LLMs τείνουν να μετατρέπουν την αιχμηρή πολιτική επιχειρηματολογία σε ουδέτερη περιγραφή. Εάν το γερμανικό κείμενο χρησιμοποιεί έντονη ρητορική (π.χ. *Paradigmenwechsel*, *historische Chance*), βεβαιωθείτε ότι η ελληνική απόδοση δεν έγινε υποτονική.

2. Ψευδείς Φίλοι & Θεσμικές Παραισθήσεις (*Hallucinations*):

Η μηχανή συχνά αποδίδει το *Bundesrat* ως «Ομοσπονδιακή Βουλή» (μπερδεύοντάς

το με την *Bundestag*) ή το *Einbürgerung* ως «πολιτογράφηση» ακόμα και σε περιπτώσεις που αφορά ανάκτηση ιθαγένειας.

3. Κατάργηση της Νομοτεχνικής Συμβατότητας:

Η μηχανή δεν γνωρίζει τη φρασεολογία των ελληνικών Αιτιολογικών Εκθέσεων. Μεταφράζει συχνά κατά λέξη μετοχικές φράσεις δημιουργώντας ασύντακτα ελληνικά μορφώματα.

8. Εργασία Εβδομάδας (Assignment 1)

Κείμενο προς Μετάφραση (250 λέξεις)

Πηγή: *Entwurf eines Gesetzes zur Modernisierung des Staatsangehörigkeitsrechts* (BT-Drs. 20/9044, Abschnitt B. Lösung – Fortsetzung).

«B. Lösung (Auszug):

Darüber hinaus wird die für die Einbürgerung erforderliche Voraufenthaltszeit von bisher acht Jahren auf fünf Jahre verkürzt. Bei Vorliegen besonderer Integrationsleistungen kann die Frist auf bis zu drei Jahre verringert werden. Zu diesen Leistungen zählen insbesondere herausragende schulische, berufsbezogene oder berufliche Leistungen oder bürgerschaftliches Engagement.

Damit wird ein deutlicher Anreiz geschaffen, sich frühzeitig und nachhaltig in die deutsche Gesellschaft einzubringen. Zugleich wird klargestellt, dass die Einbürgerung das Bekenntnis zur freiheitlichen demokratischen Grundordnung des Grundgesetzes voraussetzt. Handlungen, die von Antisemitismus, Rassismus oder sonstigen Formen der Menschenfeindlichkeit geleitet sind, stehen einer Einbürgerung zwingend entgegen und schließen einen Ermessensspielraum der Einbürgerungsbehörden aus.»

Παραδοτέα Εργασίας:

1. **Μετάφραση του κειμένου στα Ελληνικά**, σύμφωνα με τις συμβάσεις των Αιτιολογικών Εκθέσεων της Βουλής των Ελλήνων.
2. **Μεταφραστικό Υπόμνημα (*Translation Commentary* – 1 παράγραφος, 120–150 λέξεις):**
  - ο Επιλέξτε δύο (2) όρους από το απόσπασμα (π.χ. *Voraufenthaltszeit*, *bürgerschaftliches Engagement*, *freiheitliche demokratische Grundordnung*, *zwingend entgegenstehen*).
  - ο Αιτιολογήστε την τελική σας επιλογή αναλύοντας πώς εξισορροπήσατε τη **νομική ακρίβεια** με την **πολιτική πρόθεση** του νομοθέτη.